

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm XII. Innotuit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

que constituta esse inter viros potentes, ait Abb. hic n. 1. quippe qui non ita facile conueniri, aut cogi possunt ad arbitrij obseruationem.

CAPITVLVM XII.

Innotuit.

PARAPHRASIS.

Inter Guilielmu & Ottonem Laicos controuersia erat super quadam pecunie summa. Papa eam quibusdam Iudicibus commisit; qui cum in causa procederent, denique partes in duos arbitros compromiserunt, ea forma, vt si ipsi discordarent, Iudices delegati tertium ipsis arbitrum adiungerent, retenta penes se potestate partes ad arbitrij obseruationem compellendi. Et ita quidem factum, vt cum duo illic conuenire non possent, tertius ipsis adiunctus fuerit, qui cum eorum altero consentiens, contra vnum compromittentium sententiam tulit. Et cum Iudices illi delegati eum ad obseruationem compellere vellent, is se grauari sentiens, ad Sedem Apostolicam appellauit. Sed Iudices, appellatione non obitante, excommunicationis sententiam in eundem tulerunt. His intellectis, respondit Gregorius IX, si ita se res habeat, excommunicationis istam sententiam declarandam esse irritam: eod quod Cæsareis legibus decretum sit, vt compromissum de assumenda persona incerta nullius roboris sit.

SUMMARIUM.

1. A Iudicibus in fauorem partium delegatis transitus fieri potest ad arbitros.
2. Et ab his arbitris rursum ad Iudices delegatos recedi potest, cum horum iurisdictione durante controuersia duret.
3. Non valet compromissum factum in duos cum adiecto, vt in casu discordia eligatur tertius, nisi certa persona nominetur, v. g. Sempronius.

4. In hoc casu arbitri discordes cogendi sunt à Iudice, vt tertiam personam sibi assumant, cuius auctoritati pareatur.
5. Et is non erit verus compromissarius arbiters, sed potius diremptor ex legis prescripto constitutus.

NOTANDVM I. Si causa Iudicibus delegata sit in fauorem partium, possunt & relictis Iudicibus delegatis, in arbitros compromittere: cum fauori rescripti renuntiare queant. c. ad Apostolicam, 16. de regul. vbi dicitur, quod aliquis renuntiare possit ei, quod pro se introductum est. Sectus autem erit, si ob fauorem publicum causa delegata sit, sicuti hic monet Abb. n. 2.

His adde primò; Quod partes eo etiam modo à Iudicibus ad arbitros recedere possunt, vt tamen Iudices retineant potestatem compellendi partes ad arbitrij obseruationem; & eatenus prorogare Iudicum delegatorum iurisdictionem, vti ex hoc c. colligitur: quandoquidem id factum Pontifex non reprobatur.

Adde secundò: Quod partes, si velint, relicto compromisso, si res integra sit, iterum ad Iudices delegatos recurrere possunt; cum eorum iurisdictione extincta non sit, dum controuersia manet, sicuti ex communi Imola hic docet, n. 6. adeò vt si per compromissarios non expediat, eam reassumere possint.

NOTANDVM II. Si in duos arbitros à partibus compromissum sit, ea conditione, vt si inter se dissentiant, assumant tertium, non valet compromissum: sectus, si certa persona nominatur, v. g. vt Sempronius adiungatur. Ita habetur in l. Item si vnus, 17. §. Si in duos, ff. hoc tit. Ratio ibi adiungitur; Quia fieri posset, vt etiam in eligendo tertio, si is à partibus nominatus non sit, arbiter dissentiret, ideòque causa nunquam expediretur.

Quid itaque fiet, si in duos arbitros compromissum sit, & ij discordent? Respondeo, huic casui prouisum esse in cit. l. Item, §. Principaliter; A Iudice cogendos esse, vt tertiam personam sibi assumant, cuius auctoritati

P p p p p pare-

Cùm à nobis.

PARAPHRASIS.

Inter Archiepiscopum Senonensem, & Abbatissam ac Conuentum Monasterij Lorentensis controuersia erat super eo, quòd Archiepiscopus volebat Monasterium sibi iure Metropolitano subiectum esse. Partes sub certa pœna compromiserunt in Legatum Sedis Apostolicæ Cardinalem, quòd eius ordinationi factæ per ipsum met, vel per duos ab ipso constitutos mediatores omnimodè parere uelint. Igitur causa terminata fuit à Capellano Sedis Romanæ, & Archidiacono Senouensis, qui ut mediatores seu arbitri à dicto Archiepiscopo deputati erant: Et quod ab his actum fuit, Gregor. I X. Apostolica auctoritate confirmat.

SUMMARIVM.

Arbiter uices suas alteri delegare non potest, dari tamen ei potestas potest à partibus, ut si nolit ipse per se causam definire, unum alium uel plures constituat, per quos ea definiatur.

NOTANDVM Vn. Licet arbiter uices suas alteri delegare non possit, l. non distinguemus, 32. §. Quæsitum, ff. hoc tit. potest tamen illi à partibus dari potestas, ut si ipse arbitrium dicere nolit, alium constituat unum, uel plures, per quos arbitrium dicatur. Ita Gl. hic ver. Mediatorum in resp. 2. Imola n. 7. Abb. n. 1. solut. 2. & sumitur ex cit. §. Quæsitum, &c.

CAPITVLVM VI.

Compromissum.

PARAPHRASIS.

Si ante latum arbitrium alter compromittentium moriatur, extinguitur compromissum.

pareatur. Ideo autem iura uoluerunt, ut arbitri discordes tertium assumant cum Iudicis auctoritate, & non ex partium compromisso: quia partes compromittentes non habent potestatem compellendi arbitros, sicuti Iudex habet. Vide Bartolum in cit. §. Principaliter, & quæ hic congerit Abb. n. 8.

QVÆRITVR primò: Si compromissum sit in arbitros ea conditione, ut habeant potestatem, si discordes sint, tertium eligendi, atque in electione tertij concordent, ualebitne talis electio? Respondeo, Non ualebit: Cùm enim ab initio inutilis fuerit hæc compromissio, tractu temporis conualescere non potest. Imò Abb. hic n. 8. in 3. casu cum Ioann. Andr. uult, quòd totum compromissum corruat, si cum dicta conditione seu forma factum sit, ita ut nec arbitri duo concordantes dicere possint sententiam. Sed contrarium puto esse probabilius; quòd talis modus adiectiuis, uidel. ut si discordarent, tertium eligere possint, non debeat ipsum principale compromissum infringere; sed potius pro non adiecto haberi, ita ut compromissum irritum sit, non absolutè, & in se, sed quoad illum modum, argum. reg. 37. in 6. *Vtile per inutile non uitiatur.*

QVÆRITVR secundò: Vtrum is, qui Iudicis imperio ab arbitris assumptus est tertius, uerus arbiter compromissarius sit? Respondeo cum Bartolo cit. §. Principaliter, n. 2. Non esse uerum compromissarium arbitrum: cùm à partibus constitutus non sit; sed potius diremptorem ex legis præscripto constituendum; cuius uoluntati arbitri dissidentes parere teneantur censendus est.

QVÆRITVR tertid: Quo iure Pontifex de causa ciuili inter laicos temporali suæ iurisdictioni non subiectos iudicare, seu Iudices delegare potuerit. Respond. cum Ioann. Andr. hic, n. 2. Causam aliquam extraordinariam interuenisse, u. g. negligentiam Iudicis secularis, iuxta c. licet, 10. de foro compet. uel aliam, quæ cùm non exprimitur, non possumus diuinando assequi.

* * *